

ע"פ 4160/14 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים
ע"פ 4160/14

לפני: כבוד המשנה לנשיא מ' נאור
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופט נ' סולברג

המערער: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על הכרעת הדין מיום 10.3.2014 ועל גזר הדין
מיום 2.6.2014 של בית המשפט המחוזי בחיפה
בת"פ 49565-04-13 שניתנו על-ידי השופט י' כהן,
סגן נשיא

תאריך הישיבה: כ' באלול התשע"ד (15.09.2014)

בשם המערער: עו"ד חנא בולוס

בשם המשיב: עו"ד דפנה שמול

בשם שירות המבחן: גב' שלומית מרדר

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בחיפה (השופט י' כהן) בת"פ 49565-04-13 מיום 10.3.2014, בגדרו הושטו על המערער 12 חודשי מאסר בפועל, מאסר על-תנאי, וכמו כן הוא נפסל מלהחזיק רישיון נהיגה למשך שנתיים.

בתחילה הגיש המערער ערעור גם על הכרעת הדין, אך לאחר שמיעת הערותינו הודיע כי הוא חוזר בו מערעור זה. נותר אפוא להכרעתנו הערעור על חומרת העונש.

עיקרי העובדות

2. המערער הורשע בביצוע עבירות של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה, נהיגת כלי רכב מנועי ללא פוליסת ביטוח חובה, שיבוש מהלכי משפט, הדחה בחקירה והשמעת איום. העבירות בוצעו ביום 22.4.2013, כאשר המערער היה קטין, כבן 17 שנים ותשעה חודשים.

3. ביום 22.4.2013, בסביבות השעה 15:25, במהלך פעילות שגרתית של המשטרה בישוב מכר שליד עכו, הבחינו השוטרים במכונית שבה נהג המערער, שאינו בעל רישיון נהיגה. השוטרים סימנו למערער לעצור, אולם זה בחר להימלט מפניהם. בעקבות כך התפתח מרדף אחר המערער, במהלכו נהג המערער במכונית במהירות גבוהה ברחובות הישוב מכר, עקף מכוניות בצורה מסוכנת ונסע נגד כיוון התנועה, כל זאת כשהוא מסכן את הולכי הרגל ואת המשתמשים האחרים בדרך. בהמשך, פנה המערער אל תוך שטח חקלאי, שם איבד שליטה על המכונית והתנגש בעץ, ואז עלה בידי השוטרים לעצרו.

המערער והנוסע שנסע לצדו, מוחמד סוהיל כיאל (להלן: סוהיל), הועברו לבית החולים לקבלת טיפול רפואי. בבית החולים אמר המערער לסוהיל שיגיד בחקירתו במשטרה כי לא המערער נהג במכונית אלא אדם אחר שנמלט מהמקום. בעקבות כך, מסר סוהיל בחקירתו הראשונה גרסה שקרית. בזמן שהמערער היה בבית החולים, לא איפשר השוטר ששמר עליו לקרובי משפחתו של המערער להיכנס לחדר בו שהה. בעקבות כך, איים המערער כי "יטפל" במשפחתו של השוטר, בכוונה להפחידו או להקניטו.

4. תסקיר שירות המבחן בעניינו של המערער סקר את נסיבותיו האישיות והמשפחתיות הלא-פשוטות. שירות המבחן עמד על "מוקדי הסיכון", כחרטתו של המערער והשתתפותו בהליך טיפולי בשירות המבחן למבוגרים, ועל "מוקדי הסיכון", כקושי בלקיחת אחריות מלאה מצד המערער, רקעו האישי המורכב ותפקודה הלקוי של משפחתו ומאבקי ההורים המתנהלים על גבם של הילדים. שירות המבחן לא מצא לנכון לבוא בהמלצה טיפולית, אך ציין כי ראוי שהמערער ימשיך את הטיפול שבו החל במסגרת שירות המבחן למבוגרים.

עיקרי גזר הדין של בית המשפט המחוזי

5. בית המשפט המחוזי עמד על חומרת העבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה, שסיכנה את חייהם של

עוברי אורח תמימים בדרך ואת חייו של סוהיל שישב לצד המערער, וגרמה נזק לרכוש. בהמשך ביצע המערער עבירות נוספות, שיבוש הליכי חקירה ואיום על שוטר - עבירות חמורות כשלעצמן. המעשים בוצעו תוך כדי התרסה והפגנת עזות מצח כלפי שוטרים שביקשו לאכוף את החוק. צוין כי בעת ביצוע העבירות היה המערער קרוב לגיל בגרות והבין היטב את הפסול שבמעשיו. לזכות המערער נלקחו בחשבון גילו הצעיר, העדר הרשעות פליליות קודמות באותה עת, ונסיבות חייו הקשות, כפי שבאו לידי ביטוי בתסקיר שירות המבחן. בית המשפט המחוזי גזר על המערער כאמור 12 חודשי מאסר בפועל, ולצד זאת מאסר על-תנאי ופסילת המערער מלהחזיק ברישיון נהיגה.

מכאן הערער שלפנינו.

עיקרי טענות הצדדים

6. לטענת המערער, העונש שהוטל עליו בגין העבירות שביצע, בעת היותו קטין ללא הרשעות קודמות, סוטה ממדיניות הענישה המקובלת. לשיטתו, יש להעדיף לגביו את הפן השיקומי לאור גילו הצעיר ובשים לב לשלב השיקום שבו הוא נמצא כעת. המערער חזר על טענותיו על אודות נסיבותיו האישיות הקשות, לאור סכסוך בין הוריו שהובילו להתחבר לנוער שולי, וציין כי מאז ביצוע העבירות לא הסתבך בעבירות נוספות. כיוון שכך, טוען המערער כי לא היה מקום לגזור עליו מאסר מאחורי סורג ובריאח ומן הראוי להעמיד את עונשו על ששה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות.

7. מנגד, טוענת המשיבה כי העונש שהוטל על המערער בגין העבירות החמורות בהן הורשע הוא קל ביותר ואף חורג לקולא ממדיניות הענישה המקובלת; רק לאור האמירות בתסקיר שירות המבחן שהצביעו על שינוי חיובי שחל אצל המערער החליטה המשיבה שלא לערער על קולת העונש. התנהלות המערער במהלך האירוע מעידה על זלזול בחוק ובאמונים על אכיפתו, כפי שגם מעידה הרשעתו בתיק נוסף בעבירת שוד בנסיבות מחמירות ובעבירות נשק. עוד נטען כי נסיבותיו האישיות של המערער נלקחו בחשבון במסגרת גזר הדין, ועל כן אין מקום להתערב בו.

תסקיר עדכני

8. בתסקיר עדכני שהוגש לעיונו, נכתב כי מאז נגזר דינו שוהה המערער בבית אביו בתנאים מגבילים וכי המשיך להשתתף בקבוצת המעצרים בשירות המבחן למבוגרים. שירות המבחן התרשם מצעיר שלראשונה מנצל את ההזדמנות שמוענקת לו לטיפול, ומתחיל לעבור שינוי משמעותי בתפיסתו, וכי הוא זקוק להמשך ליווי והתערבות טיפולית. צוין בתסקיר כי בנוסף לתיק שלפנינו מתנהל נגד המערער תיק נוסף בבית המשפט המחוזי בחיפה, בו הורשע המערער ביום 27.8.2014, על-פי הודאתו בהסדר טיעון, בעבירות של שוד בנסיבות מחמירות ובעבירות בנשק, עבירות שאותן ביצע עובר לביצוע העבירות בתיק שלפנינו. לנוכח התרשמותו מיכולותיו של המערער להפיק תועלת מטיפול, המליץ שירות המבחן על דחיית הדיון כדי להכין עבור המערער תכנית טיפולית ולבחון את הדבר לאחר תקופת זמן משמעותית יותר.

דיון והכרעה

9. לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי, בהודעת הערער ובתסקירי שירות המבחן, ולאחר ששמענו את טיעוני ב"כ הצדדים, הגענו למסקנה כי דין הערער להידחות.

עמוד 3

10. כידוע, ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בעונש שאותו הטילה הערכאה הדיונית, למעט במצבים חריגים שבהם נפלה בגזר הדין טעות מהותית או שהעונש שנגזר חורג באופן ניכר מן העונשים המוטלים, בדרך כלל, בנסיבות דומות (ע"פ 1242/97 גרינברג נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (3.2.1998); ע"פ 5764/07 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (12.12.2007)). העניין שלפנינו אינו מצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור.

11. המעשים שבביצועם הורשע המערער הם חמורים ביותר. המערער נהג במכונית ללא רישיון נהיגה, נמלט מהמשטרה בנהיגה פרועה שיש בה כדי לסכן חיי אדם, ורק למרבה המזל לא הסתיים האירוע בצורה חמורה בהרבה עם נפגעים בנפש. נהיגתו המסוכנת הסתיימה רק לאחר שהמערער איבד את השליטה במכונית ונתקע בעץ. גם מעצרו לא הרתיע אותו מלהמשיך ולבצע עבירות נוספות, חמורות גם הן, של שיבוש הליכים ואיום על איש חוק. התנהגותו של המערער מצביעה על התנהלות עבריינית נמשכת במהלך האירוע ועל העדר מורא מהחוק ומהאנשים האמונים על אכיפתו. בית משפט זה עמד לא פעם על חומרתן של עבירות סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה אגב התעלמות מהוראות שוטרים לעצור, אשר הענישה בגינן חייבת להיות משמעותית ומרתיעה על מנת להילחם בתופעה ולהגן על הנוסעים בכביש ועל כלל המשתמשים בדרך (ע"פ 4538/08 מדינת ישראל נ' פלוני (13.8.2008) בפסקה 9 והאסמכתאות שם (להלן: 4538/08 פלוני); ע"פ 1214/08 אלעס נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (15.12.2008)).

12. אמנם המערער היה קטין, על סף בגירות, בעת שביצע את המעשים, וללא הרשעות קודמות (המערער הורשע בתיק הנוסף, לאחר הרשעתו בתיק זה, אם כי המעשים שנדונו שם בוצעו קודם לכן), ואל מול האינטרס הציבורי המחייב גזירת עונש משמעותי עומדים שיקולי שיקום שניתן להם משקל מוגבר בעניינם של קטינים (ע"פ 5622/07 מדינת ישראל נ' קרדונה, פסקה 8 (24.9.2007); 4538/08 פלוני, בפסקה 9; ע"פ 4760/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פס' 5 (19.6.2012)). ואולם, קטינות, כידוע, אינה חסינות, ולא ניתן להתעלם מחומרתם הרבה של המעשים. בית המשפט המחוזי לקח בחשבון את גילו הצעיר של המערער ואת נסיבותיו האישיות בשלב גזירת הדין, שאלמלא אלה היה מקום להטיל על המערער עונש חמור בהרבה. בנסיבות העניין, אכן אין מקום לעונש שאיננו מאסר מאחורי סורג ובריח. העונש שהושת על המערער אינו חמור אפוא, ואף נוטה לכאורה לקולא, ולבטח אינו חורג באופן ניכר ממדיניות הענישה המקובלת (השוו לע"פ 7255/08 פלוני נ' מדינת ישראל (27.10.2008), שם נדחה ערעורו של קטין שהורשע בעבירה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה בלבד ועונשו נגזר לשנתיים מאסר. השופט א' רובינשטיין, בדעת מיעוט, סבר שם כי יש להפחית את העונש ל-16 חודשי מאסר בפועל; ע"פ 8163/13 פלוני נ' מדינת ישראל (27.3.2014), שם נדחה ערעורו של קטין שנגזרו עליו 20 חודשי מאסר בגין עבירות של סיכון חיי אדם ונהיגה ללא רישיון וללא ביטוח; ע"פ 5570/07 פלוני נ' מדינת ישראל (25.9.2007), שם הופחת עונשו של מערער בעבירת סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה ל-12 חודשי מאסר בפועל; 4538/08 פלוני, שם התקבל ערעור המדינה על קולת העונש והעונש הועמד על 18 חודשי מאסר בפועל). אציין כי לעומת הפרשות שאליהן הפנה המערער, הרי שהוא הורשע בעבירות נוספות, חמורות כשלעצמן, מלבד עבירת סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה; לא קיימות נסיבות אישיות יוצאות דופן מעין אלה שהופיעו בפרשות האחרות; המערער ניהל הוכחות וגם כיום לוקח אחריות חלקית בלבד על מעשיו; נקבע כי הבין את השלכות מעשיו; ולא ניתנה המלצה של שירות המבחן בעניינו של המערער שלא להטיל עונש מאסר בפועל.

13. כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן, המערער מצוי בעיצומו של הליך טיפולי, וניכר שינוי חיובי בתפיסותיו. אנו מקווים כי המערער הפנים וימשיך להפנים את הצורך לשמור על החוק, וכי יטיב את דרכיו.

14. החלטנו אפוא לדחות את הערעור.

המערער יתייבב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו ביום 2.11.2014, עד השעה 10:00, בימ"ר קישון או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, כ"ו בתשרי התשע"ה (20.10.2014).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיא
